

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2021-31-367-375>

УДК 378.1:014.15

Хімчук Ліліана Іванівна,

доктор педагогічних наук, доцент кафедри
фахових методик і технологій початкової освіти
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Івано-Франківськ, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9243-3131>
liliana.khimchuk@pnu.edu.ua

Романишин Руслана Ярославівна,

доктор педагогічних наук, доцент кафедри
фахових методик і технологій початкової освіти
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Івано-Франківськ, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8480-2702>
ruslanaromanyshyn@ukr.net

Бай Ігор Богданович,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
фахових методик і технологій початкової освіти
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Івано-Франківськ, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5680-0694>.
1ihor.bai1@gmail.com

ОРГАНІЗАЦІЯ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ЗАСОБАМИ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Анотація. Стаття присвячена сучасним тенденціям активного наскрізного впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у фаховій підготовці майбутнього вчителя. Автор акцентує увагу на необхідності безперервного використання мультимедійних технологій при фаховій підготовці не лише через розвиток електронних ресурсів, але й через потреби сьогоденного часу, що супроводжується пандемією, та в результаті – пошук найоптимальніших методик якісного навчання дистанційного напрямку.

Майбутні вчителі – одні з найперших вагомих особистостей у розвитку дітей, а сьогодення вимагає оптимізувати якість своєї роботи в умовах дистанційності. У статті аналізуються сучасні можливості Інтернет ресурсів та можливості їх використання при фаховій підготовці майбутніх вчителів. Зроблений акцент на платформи та електронні ресурси, що максимально розкривають самомотивацію майбутніх фахівців до вдосконалення, професійного розвитку, креативності у пошуках методів вирішення питань та проблем, а також наполегливості у досягненні своєї мети.

Автор звертає увагу на новій ролі вчителя, яка щорічно набуває більшої форми глобальності та всеохоплюваного ефекту. Завдання сучасної вищої освіти при підготовці фахівців до якісного професійного життя – організувати навчально-практичний час таким чином, щоб фактично кожен компетентність професіонала можна було б демонструвати та активно впроваджувати в умовах заочного спілкування з майбутніми слухачами. Тобто організувати освітній процес так, щоб відстань між вчителем та слухачами абсолютно не знижувала якість надання, перетворення інформації, а навпаки, сприяла б активній взаємодії та двостороннього прагнення до саморозвитку.

Ключові слова: безперервне навчання; дистанційна освіта; інновації; Інтернет ресурси; інформаційно-комунікаційні технології; майбутні вчителі; самовдосконалення; фахова підготовка.

1. ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. Сучасна модернізація системи освіти, постійні зміни у суспільстві, вимоги до вищого розвитку нових знань, умінь, навичок особистості у процесі професійного життя, прогресивне зростання конкурентоспроможності та новітні технології вимагають від сучасної вищої освіти підготовку фахівців з високим рівнем адаптивності, емоційного інтелекту, стійкості до стресових ситуацій та безперервний розвиток використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Підготовка майбутніх вчителів потребує зорієнтованості на постійне вдосконалення, креативність у пошуку вирішення ситуацій різного напрямку та характеру. Майбутні вчителі є провідними фахівцями забезпечення добробуту, дисципліни та інноваційності. Адже саме перед ними постає завдання закласти фундамент саморозвитку та мотивації до безперервного вдосконалення своїх учнів – молоді, покоління, яке будуватиме світ.

Становлення України як молодої держави в різні періоди відбувається по різному, та досліджуючи основи якостей, характеристик, знань, умінь та навичок при фаховій підготовці майбутнього вчителя, спостерігаємо у значній частині недостатній рівень інноваційних навичок, які б допомагали їм максимально швидко адаптуватись до стрімких змін, при цьому, бути не лише пристосованими, але й креативними. Під час теоретико-практичного дослідження виявили значну кількість низького рівня знань сучасних інформаційно-комунікативних технологій, емоційного інтелекту, що супроводжується нездатністю перенаправити деструктивні конфлікти в конструктивні, створювати власні комунікативні технології на основі нових вимог інформаційно-комунікативного напрямку.

Неякісна здатність застосовувати набуті вміння комунікації у професійному житті з вимогами сучасності ще більше формує складність комунікативних процесів в умовах пандемії, коли основа професійної діяльності закладається через мультимедійні, інформаційні технології.

Компетентність у сфері інформаційно-комунікаційних технологій, знань, навичок, методів є однією з головних складових високого професійного рівня вчителя

в незалежності від того є він високо компетентним фахівцем з великим досвідом чи початківцем своєї справи.

Фахова підготовка майбутніх вчителів відноситься до соціально важливих видів праці, а тому серед вимог до професійних якостей сучасності особливе місце належить саме рівню його інформаційно-комунікативної компетентності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В основу теоретичного дослідження покладені праці щодо формування інформаційно-комунікаційної культури та компетентності фахівців, які працюють з людьми, як-от: Л. Прокопчук, Л. Павлушенко, Л. Мазай, Н. Павликівська [9], В. Ковальчук [4]. Інноваційний та активний підхід у використанні сучасних технологій, можливостей штучного інтелекту у підготовці фахівців наголошували В. Ягупов (V. Yagupov), В. Свистун (V. Svystun) [3; 6], С. Ясер (S. Yaser) [5].

Сучасні суспільно-політичні контексти та стрімкий розвиток інформаційного суспільства вимагає від педагогів – як науковців, так і практиків – пошуку нових ідей і тактичних підходів до виховання у молодій генерації українців патріотичного світогляду. Потужним потенціалом у цій царині володіють інформаційно-комунікаційні технології [9]. Загальнотеоретичні питання концепції використання інформаційно-комунікаційних технологій в освіті висвітлюють у своїх працях В. Биков, О. Спірін, О. Пінчук, [7] Т. Коваль [8] та ін.

Інформація стала пріоритетним продуктом інтелектуальної діяльності людства. Інформація та сучасні інформаційно-комунікаційні технології проникають в усі царини життєдіяльності соціуму. Документи, ратифіковані країнами-членами Європейського Союзу та Ради Європи – Consultation on the future «EU 2020» Strategie [1] Opter pour la croissance, innovation et emploi dans une societe fondee sur la cohesion [2] – також вказують на вплив розвитку інформаційних технологій у сьогоденні.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування можливостей та значення сучасних інформаційно-комунікаційних технологій при фаховій підготовці майбутнього вчителя.

Провідними **завданнями** автори визначають наступні:

1. Розкрити сучасні тенденції впливу інформаційно-комунікаційних технологій на сферу освіти;
2. Обґрунтувати можливості мультимедійних технологій у фаховій підготовці майбутнього вчителя;
3. Виявити провідні ресурси, платформи, принципи та методичні рекомендації щодо професійної підготовки майбутнього вчителя засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH FINDINGS

Фахова підготовка майбутніх вчителів до професійної діяльності засобами інформаційно-комунікаційних технологій являє собою поєднання інформаційного

світогляду, інтерактивної комунікації, комунікаційної культури та інформаційної культури сучасності, що транслюючись у процес освіти, визначає якість освітньо-професійних послуг.

Незважаючи на те, що сьогодні є багато критики щодо невпевненої якості дистанційної освіти та її складності, ми визначаємо такий формат у підготовці майбутніх фахівців, які з часом також будуть використовувати заданий напрям у своїй професійній діяльності, достатньо дієвим та ефективним не лише для професійного зростання, але й особистісного. Адже мережа Інтернет постійно розширює свої можливості, сервіси, розміщену з її допомогою інформацію, яка є значущою з точки зору освіти. Так, сучасні засоби телекомунікації, залучені майже в усі галузі освітньої діяльності, дають можливість появи нових форм освіти, без яких стає неможливим розв'язання постійно поновлюваного спектру завдань, що висуває сучасна освіта та світ до наповнення та розвитку нових якостей особистості.

З розвитком Інтернету отримує подальший розвиток і технологічну реалізацію ідея відкритої освіти. Така форма залучає все суспільство у відкриті системи інформаційних баз даних, знімає просторово-часове обмеження в роботі з різними джерелами інформації, що досить актуальне в сучасному інформаційному суспільстві. Відкрита освіта, тобто через інформаційно-комунікаційні технології передбачає використання нових засобів телекомунікацій, як сучасного учня, так і вчителя з певним визначеним стажем, дозволяє людині нової соціальної формації повніше реалізувати свої потенційні можливості. Без такого підходу не можливий розвиток індивідуальності, а в цілому – не можлива й еволюція всього суспільства.

Сьогодні до працівників освітньої сфери є вимога інноваційних підходів у процесі освіти, а особливо до тих, хто працює в системі дистанційного навчання. І відповідно, є певні вимоги: встановити чіткий графік спілкування в режимі on-line і чітко його дотримуватися; створити атмосферу психологічного комфорту, мотивувати, зацікавлювати та ін. Важливо створити сприятливий настрій, емоційне піднесення. Слухач має відчувати, що його вчитель не суворий контролер, а добрий наставник, куратор, який завжди допоможе. Необхідно створити умови для повноцінної самореалізації учня, прояву успішності, самоствердження, підвищення його самооцінки. Саме такий напрям і є основою, підґрунтям для підготовки майбутніх вчителів.

У процесі фахової підготовки майбутніх вчителів засобами інформаційно-комунікаційних технологій важливим є використання наступного:

- практичні онлайн завдання із методичними рекомендаціями щодо їх виконання;
- методичні рекомендації щодо використання онлайн ресурсів, послідовності виконання завдань, особливостей контролю тощо;
- віртуальні тренажери із методичними рекомендаціями щодо їх використання;
- відео- та аудіозаписи уроків, лабораторних, практичних занять тощо;
- мультимедійні матеріали;
- ігрові інтерактивні завдання із методичними рекомендаціями щодо їх використання;
- електронні бібліотеки чи посилання на них;
- пакети тестових завдань для проведення контрольних заходів, тестування і з автоматизованою перевіркою результатів, тестування і з перевіркою викладачем.

Вибудовуючи провідні фахові компетентності майбутніх вчителів, варто застосовувати нижче зазначені ресурси, що спрямують майбутніх фахівців до якісного використання матеріалу через мультимедійні технології, тим самим опановуючи їх, та розробляючи власні шляхи саморозвитку й творчого пошуку вирішення проблем:

- аудіо-книги або підкасти, інтерв'ю з цікавими людьми;
- youtube-канали викладачів-предметників;
- тематичний контент Youtube (тематичне відео, короткі ролики, фільми-екранізації, освітні канали, фільми BBC або National Geographic та ін.);
- інфографіку;
- блоги науковців практиків (за категоріями) та ін.

Нашими провідними програмними засобами при використанні веб-технологій стали такі як:

- платформа GoogleClassroom – допомагає створювати і впорядковувати завдання, виставляти оцінки, коментувати і організувати ефективне спілкування зі слухачами в режимі реального часу або в режимі дистанційного навчання.
- EdPuzzle–програмне забезпечення для створення відеозаняття;
- Kaltura–інструменти для створення відео з можливостями інтеграції для різних систем управління навчанням;
- Nearpod–програмне забезпечення для створення занять з інформативною і інтерактивною оціночною діяльністю;
- Платформа LearningApps.org – онлайнвий сервіс, який дозволяє створювати інтерактивні вправи. Він є конструктором для розробки різноманітних завдань з різних предметних галузей для використання різної вікової групи [4];
- Thinglink– інструменти для створення інтерактивних зображень, відео та інших мультимедійних ресурсів.
- Buncee– підтримує створення і спільне використання візуального представлення навчального контенту;
- PearDeck– полегшує розробку привабливого навчального контенту з різними функціями інтеграції;
- Squigl– платформа для створення контенту, яка перетворює мову або текст в анімовані відеоролики.

Надзвичайно мотивуючими у розвитку своїх особистісних та професійних умінь стали ресурси для створення ментальних мап, а саме: <https://www.mindomo.com>; <https://www.mindmeister.com>; <https://coggle.it>. Окрім цього, ми частково звертались до ресурсів зі створення тестів, завдань, інформаційних ресурсів таких форматів як: <https://kahoot.com>, <https://study-smile.com>, <https://quizlet.com>.

Також, під час дистанційного навчання вчитель може організувати вебквести. Їх можна складати самостійно на таких платформах як: Learning Apps (для дидактичних ігор), Kahoot, Socrative, ClassMarker, Plickers_підійдуть для тестових квестів. Також можна скористатись квестами, які вже розробили інші колеги, представлені у мережі.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Таким чином, інформаційно-комунікаційні технології є не лише одним із засобів фахової підготовки майбутніх вчителів, а провідним інструментом досягнення результатів у сучасному мінливому світі. Роль інноваційних технологій для фахівців освіти набуває все більшого значення та стає повсякденної практикою професійного життя. Для розбудови особистісного та професійного розвитку майбутніх вчителів варто застосовувати низку ресурсів, що сприятимуть всебічному професійному розвитку: платформи GoogleClassroom, LearningApps.org; ThinglinkBuncee, EdPuzzle, Kaltura, mindomo, mindmeister, prezі.com, canva, інструменти для створення інтерактивних зображень, ресурси для створення ментальних мап візуального представлення навчального контенту і т.д, віртуальні тренажери із методичними рекомендаціями щодо їх використання, відео- та аудіозаписи уроків, лабораторних, практичних занять, мультимедійні матеріали, практичні онлайн завдання із методичними рекомендаціями щодо їх виконання, ігрові інтерактивні завдання.

Подальші дослідження спрямовуватимуться на впровадження низки інтерактивних платформ з розробки власних творчих завдань майбутнього вчителя при роботі з майбутніми слухачами, а також розроблення методичних рекомендацій щодо застосування засобів інформаційно-комунікаційних технологій майбутніх учителів.

5. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ТРАНСЛІТЕРАЦІЯ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Commission European Report, 2003. № 1799810 "Opter pour la croissance, innovation et emploi dans une societe fondee sur la cohesion" [Online]. Available: <<http://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/226/fr.pdf>>.

2. Commission working document. "Consultation on the future «EU 2020» Strategie". [Online]. Available: <<http://eur-lex.europa.eu/>>.

3. Jagupow, W., 2010, *Zawodowa edukacja techniczna Ukrainy a społeczeństwo informacyjne. Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie: Seria Edukacja Techniczna i Informatyczna / pod red. Aliny Gil, V, s. 143-154* [Online]. Доступно: <http://kernel.bg.ajd.czest.pl/wydawnictwo/eti_tom5.html>.

4. Kovalchuk, V. I., Sheludko, I. V., 2019. Implementation of digital technologies in training the vocational education pedagogues as a modern strategy for modernization of professional education, *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia adDidacticam Biologiae Pertinentia*, 9, 122-138.

5. Yaser, S.. 2015. Integrated Maritime Simulation Complex Management, Quality And Training Effectiveness From The Perspective Of Modeling And Simulation In The State Of

6. Florida», USA (A Case Study), *Electronic Theses and Dissertations*, 1399 [Online]. Доступно: <<https://stars.library.ucf.edu/etd/1399>>.

7. Yahupov, V., Svystun, V., Kyva, V. The Results of the Summative Stage of the Experiment on the Development of the Informational and Communication Competence of Teachers in the System of Military Education, *TEM Journal (Technology, Education, Management, Informatics)*, 9, 1, 367-372. DOI: 10.18421/TEM91-50.

8. Биков, В., Спірін, О., Пінчук, О., 2017. Проблеми та завдання сучасного етапу інформатизації освіти. *Наукове забезпечення розвитку освіти в Україні: актуальні проблеми теорії і практики* (до 25-річчя НАПН України), Збірник наукових праць. Київ: Видавничий дім «Сам», 191–198.

9. Коваль, Т. І., 2009. *Підготовка викладачів вищої школи: інформаційні технології у педагогічній діяльності*: навч.-метод. посіб., Київ: Вид. центр НЛУ, 380.

10. Павлушенко, О., Мазай, Л., Прокопчук, Л., Павликівська, Н., 2021. Інтернет ресурси як засоби формування національно-патріотичного світогляду студентів. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 85, 5, 130-146.

ORGANIZATION OF PROFESSIONAL TRAINING OF THE FUTURE TEACHER BY MEANS OF MODERN INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES

Liliana Khimchuk,

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Department of Professional Methods and Technologies of Primary Education
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
Ivano-Frankivsk, Ukraine
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9243-3131>
liliana.khimchuk@pnu.edu.ua

Ruslana Romanyshyn,

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Department of Professional Methods and Technologies of Primary Education
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
Ivano-Frankivsk, Ukraine
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8480-2702>
ruslanaromanyshyn@ukr.net

Ihor Bai,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Department of Professional Methods and Technologies of Primary Education
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
Ivano-Frankivsk, Ukraine
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5680-0694>.
1ihor.bai1@gmail.com

Abstract. The article is devoted to modern tendencies of active end-to-end introduction of information and communication technologies in professional training of future teachers. The author emphasizes the need for continuous use of multimedia

technologies in professional training not only through the development of electronic resources, but also because of the needs of today, accompanied by a pandemic, and as a result - finding the best methods of quality distance learning.

Future teachers are one of the first important personalities in children's development, and these days require optimizing the quality of their work at a distance. The article analyzes the current potential of Internet resources and the ways of their use in the professional training of future teachers. Emphasis is placed on platforms and electronic resources that maximize the self-motivation of future professionals to improve, professional development, creativity in finding methods of solving problems and problems, as well as perseverance in achieving their goals.

The author draws attention to the new role of the teacher, which each year acquires a greater form of globalization and comprehensive effect. The task of modern higher education in preparing professionals for quality professional life is to organize training and practical time so that virtually every competence of the professional could be demonstrated and actively implemented in distant communication with future students. That is, to organize the learning process so that the distance between teacher and students could not reduce the quality of providing and transforming information, but on the contrary, would promote active interaction and mutual desire for self-development.

Keywords: lifelong learning; distance education; innovations; Internet resources; information and communication technologies; future teachers; self-improvement; professional training.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. *Commission European Report*, 2003. № 1799810 "Opter pour la croissance, innovation et emploi dans une societe fondee sur la cohesion" [Online]. Available: <<http://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/226/fr.pdf>>.
2. *Commission working document*. "Consultation on the future «EU 2020» Strategie". [Online]. Available: <<http://eur-lex.europa.eu/>>.
3. Jagupow, W., 2010, *Zawodowa edukacja techniczna Ukrainy a społeczeństwo informacyjne. Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie: Seria Edukacja Techniczna i Informatyczna* / pod red. Aliny Gil, V, 143-154 [Online]. Dostępno: <http://kernel.bg.ajd.czest.pl/wydawnictwo/eti_tom5.html>.
4. Kovalchuk, V. I., Sheludko, I. V., 2019. Implementation of digital technologies in training the vocational education pedagogues as a modern strategy for modernization of professional education. *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia adDidacticam Biologiae Pertinentia*, 9, 122-138.

5. Yaser, S.. 2015. *Integrated Maritime Simulation Complex Management, Quality And Training Effectiveness From The Perspective Of Modeling And Simulation In The State Of Florida*, USA (A Case Study), Electronic Theses and Dissertations, 1399 [Online]. Dostupno: <<https://stars.library.ucf.edu/etd/1399>>.

6. Yahupov, V., Svystun, V., Kyva, V. The Results of the Summative Stage of the Experiment on the Development of the Informational and Communication Competence of Teachers in the System of Military Education. *TEM Journal (Technology, Education, Management, Informatics)*, 9, 1, 367-372. DOI: 10.18421/TEM91-50.

7. Bykov, V., Spirin, O., Pinchuk, O., 2017. Problemy ta zavdannya suchasnoho etapu informatyzatsiyi osvity [Problems and tasks of the modern stage of informatization of education]. *Naukove zabezpechennya rozvytku osvity v Ukraini: aktual'ni problemy teorii i praktyky (do 25-richchya NAPN Ukrainy)*, Zbirnyk naukovykh prats'. Kyiv: Vydavnychyy dim «Sam», 191–198.

8. Koval', T.I., 2009. *Pidhotovka vykladachiv vyshchoyi shkoly: informatsiyini tekhnolohiyi u pedahohichniy diyal'nosti* [Training of higher school teachers: information technologies in pedagogical activity]: navch.-metod. posib., Kyiv: Vyd. tsentr NLU, 380.

9. Pavlushenko, O., Mazay, L., Prokopchuk, L., Pavlykivs'ka, N., 2021. Internet resursy yak zasoby formuvannya natsional'no-patriotychnoho svitohlyadu studentiv [Internet resources as a means of forming the national-patriotic worldview of students]. *Informatsiyini tekhnolohiyi i zasoby navchannya*, 85, 5, 130-146.

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2021-31-375-387>

УДК 378.013.147.88

Шастало Віра Олександрівна,

кандидат філологічних наук, доцент кафедри

методики та практики викладання іноземної мови

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3965-3407>

virashastalo@gmail.com

НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (АНГЛІЙСЬКОЇ) ДЛЯ СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТУ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Анотація. У статті проаналізовано проблемні моменти, які присутні в підготовці студентів на факультетах іноземної мови. З'ясовано, що важливим моментом у підготовці студентів факультету іноземної мови є оволодіння новітніми технологіями; відмова від застарілих і неефективних прийомів професійної педагогічної діяльності; формування особистісної професійної унікальності; розроблення та формування власного стилю педагогічної діяльності та професійного мислення. Застосування новітніх технологій під час навчання студентів у ЗВО на факультеті іноземної мови, сприяють формуванню конкурентоздатної особистості, професіонала озброєного новітніми компетенціями.